

แบบเสนอผลงาน/นวัตกรรมการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

ชื่อผลงาน เข้มขัด มัดใจ อุ่นไอรัก

ชื่อผู้เสนอผลงาน นางสาวศิริวิภา พรหมเพ็ชร

หน่วยงาน สูติกรรม โรงพยาบาลชุมแสง

1.ความสำคัญของผลงานหรือนวัตกรรมที่นำเสนอ

การส่งเสริมการให้นมแม่ครั้งแรก คือการส่งเสริมให้แม่เริ่มต้นการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ภายใน 1 ชั่วโมงแรกหลังคลอด จึงเป็นสิ่งสำคัญและสามารถเพิ่มอัตราและเพิ่มระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมมารดาได้นานขึ้นเป็นการช่วยส่งเสริมความผูกพันระหว่างมารดาและทารกโดยเร็วด้วยการช่วยให้แม่ลูกได้สัมผัสกันในลักษณะเนื้อแนบเนื้อทันทีภายใน 30 นาทีเป็นระยะเวลา 1 ชั่วโมงหลังคลอดโดยการวางทารกแรกเกิดที่ได้รับการเช็ดตัวให้แห้งบนหน้าอกของแม่ที่เปลือยเปล่าจะช่วยเพิ่มความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในครั้งแรกและช่วยสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างแม่ลูก การนำลูกมาให้แม่ได้โอบกอดสัมผัสอ้อมอกของแม่ จะกระตุ้นให้ร่างกายแม่หลั่งฮอร์โมนออกซิโทซิน ซึ่งเป็นฮอร์โมนแห่งความรักทำให้เริ่มต้นความรู้สึกของการเป็นแม่ มีความรักความห่วงหาอาหาร อยากเลี้ยงลูกและไม่อยากทิ้งลูก แม่จะรู้สึกเป็นสุขและเกิดความภาคภูมิใจในบทบาทความเป็นแม่ เกิดความมั่นใจในการที่จะเลี้ยงลูกต่อไปและฮอร์โมนออกซิโทซินยังกระตุ้นการหดตัวของมดลูกทำให้รกหลุดตัวออกจากผนังมดลูก ลดการตกเลือดหลังคลอดและมดลูกเข้าสู่อุ้งเชิงกรานได้ดีขึ้น ขณะเดียวกันสัมผัสของแม่และไออุ่นจากกายแม่จะช่วยรักษาความอบอุ่นให้ลูกทำให้ลูกไม่หนาวรู้สึกผ่อนคลายสงบ การหายใจและอัตราการเต้นของหัวใจสม่ำเสมอและเมื่อลูกดูดนม น้ำนมหยดแรกจากอกแม่จะเป็นน้ำนมสีเหลืองซึ่งอุดมด้วยภูมิคุ้มกันและสารอาหารที่สำคัญครบถ้วน ช่วยป้องกันการติดเชื้อพัฒนาระบบภูมิคุ้มกันของลูกให้ดียิ่งขึ้น ช่วยกระตุ้นการทำงานของลำไส้และช่วยการขับถ่ายของลูก

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้หญิงหลังคลอดเลี้ยงหรือไม่เลี้ยงลูกด้วยนมตนเองอยู่ที่การปฏิบัติงานของโรงพยาบาลและสถานผดุงครรภ์ต่างๆ การส่งเสริมการเริ่มต้นการให้นมแม่ครั้งแรกจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีประโยชน์ต่อทั้งมารดาและทารกแรกเกิด ตามกิจกรรมบันไดขั้นที่ 4 ของหลักปฏิบัติตามบันได 10 ขั้นสู่ความสำเร็จของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งมีความสำคัญมากทั้งยังเป็นบทบาทที่สำคัญของพยาบาลในห้องคลอดที่จะต้องตระหนักและเข้าใจถึงแนวทางในการปฏิบัติในการช่วยส่งเสริมความผูกพันระหว่างมารดา-ทารกและการให้นมแม่ครั้งแรก

โรงพยาบาลชุมแสงเป็นหนึ่งในโรงพยาบาลของรัฐที่ดำเนินนโยบายส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ตามกิจกรรม บันได 10 ขั้น สู่ความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แผนกห้องคลอด โรงพยาบาลชุมแสงได้ดำเนินกิจกรรมช่วยแม่ในการให้ลูกดูดนมทันทีภายหลังคลอดและให้ลูกได้อยู่กับแม่นานที่สุดอย่างน้อย 1 ชั่วโมงโดยมีการปฏิบัติดังนี้ เมื่อทารกคลอดปกติในห้องคลอดและไม่มีภาวะแทรกซ้อน ให้วางทารกที่ตัดสายสะดือ ดูดนม และซับตัวให้แห้งแล้วบนหน้าอกแม่ที่เปลือยเปล่า ให้หน้าอกลูกแนบกับหน้าอกแม่ทันที ให้แม่โอบกอดลูกไว้และใช้ผ้าห่มห่อตัวลูกกับแม่ไว้ด้วยกันเพื่อป้องกันการพลัดตกของลูกและการสูญเสียอุณหภูมิของลูก หลังจากนั้นจึงนำทารกไปชั่งน้ำหนัก ตรวจร่างกาย ทำความสะอาดร่างกายและกิจกรรมอื่นๆตามการดูแล

ทารกแรกเกิดปกติ และเมื่อมารดาได้รับการซ่อมแซมแผลฝีเย็บเรียบร้อยและอยู่ในระหว่างการนอนพักผ่อน พยาบาลอุ้มลูกมาให้กระตุ้นการดูดนมแม่อีกครั้งเพื่อให้มารดาได้เริ่มให้นมแม่ครั้งแรก

จากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว แผนกห้องคลอด ยังพบปัญหาไม่สามารถทำกิจกรรมดังกล่าวได้ตาม ระยะเวลาที่กำหนดปัญหาส่วนใหญ่เกิดจาก จำนวนพยาบาลในการอยู่เวรนอกเวลาราชการมี 1 คนจึงทำให้ไม่สามารถอยู่กับทารกและแม่ได้นาน นอกจากนี้ แม่หลังคลอดที่อยู่ในภาวะอ่อนเพลียและพยาบาลกำลัง ซ่อมแซมแผลฝีเย็บทำให้แม่อาจรู้สึกไม่สะดวกและไม่ปลอดภัยในการโอบกอดลูกและแม่อาจไม่เคยได้รับข้อมูล การส่งเสริมความผูกพันระหว่างมารดาและทารกโดยเร็ว(ไม่ได้ฝากครรภ์หรือฝากครรภ์ล่าช้า)

จึงได้มีการคิดค้นนวัตกรรมการช่วยพยุงทารกให้อยู่ในอ้อมอกของแม่ด้วยวิธีเนื้อแนบเนื้อภายในครึ่ง ชั่วโมงแรกหลังคลอด และนาน 1 ชั่วโมงและได้มีการพัฒนาต่อยอดตั้งแต่ปี พ.ศ.2564 จนถึงปัจจุบัน โดยลดภาระงานพยาบาลที่ต้องดูแลแม่และทารกขณะทำกิจกรรม ให้แม่ได้นอนโอบกอดลูกโดยมีที่วางแขน ใน ท่าที่สุขสบายทารกปลอดภัย ส่งเสริมความผูกพันระหว่างมารดาและทารกโดยเร็ว เนื่องจากการส่งเสริม กิจกรรมดังกล่าวจะช่วยให้ลูกสามารถดูดนมแม่ได้เร็วขึ้นเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญอันจะช่วยให้แม่ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในเวลาต่อมาได้

2.จุดประสงค์และเป้าหมาย ของการดำเนินงาน

- 1.เพื่อส่งเสริมความผูกพันระหว่างมารดา-ทารกโดยเร็วภายในครึ่งชั่วโมงแรก และการให้นมแม่ครั้งแรกในห้องคลอดนาน 1 ชั่วโมง
- 2.เพื่อป้องกันการพลัดตกจากอ้อมอกของมารดาขณะโอบกอดหรือดูดนมมารดาหลังคลอด
- 3.ผู้ให้บริการและผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการใช้นวัตกรรมเรื่อง เข็มขัด มัดใจ อุ้งนไอรัก

3.กระบวนการผลิตผลงานหรือขั้นตอนการดำเนินงาน

- 1.มีการประชุมร่วมกันในหน่วยงาน ในการจัดทำนวัตกรรมเรื่อง เข็มขัด มัดใจ อุ้งนไอรัก พร้อมทั้ง อธิบายวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการใช้ประโยชน์และการประเมินผลให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน
- 2.จัดเตรียม เข็มขัดพยุงหลังผู้ใหญ่ ที่มีความความยืดหยุ่นไม่แน่นจนเกินไป แต่มีความกว้างสามารถ โอบตัวมารดาและทารก และผ้าสำลี กว้าง 30 นิ้ว ยาว 40 นิ้ว ซึ่งมีอยู่ใน set คลอด
- 3.ดำเนินการในกลุ่มมารดาและทารกที่คลอดทางช่องคลอดและไม่มีภาวะแทรกซ้อน
- 4.สำรวจความพึงพอใจของผู้ให้บริการและผู้รับบริการต่อการใช้นวัตกรรม
- 5.เก็บรวบรวมข้อมูลการทำนวัตกรรม เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4.ผลการดำเนินการ/ผลสำเร็จ/ประโยชน์ที่ได้รับ

จากผลการทดสอบประสิทธิภาพนวัตกรรมเข็มขัด มัดใจ อุ้งนไอรัก ในมารดาที่คลอดและทารกแรกเกิด ที่ไม่มีภาวะแทรกซ้อน ปี พ.ศ. 2563-2565 ได้รับการทำ skin to skin contact ทั้งหมด 176,128 และ 107 ราย ตามลำดับ ระยะเวลาในการทำ มากกว่า 30 นาที ทั้งในเวลาและนอกเวลาราชการ 75,75และ69ราย คิด

เป็นร้อยละ 42.61, 58.59, และ 64.48 พัฒนาอุปกรณ์เสริมแขนร่วมกับการใช้นวัตกรรมเข็มขัด มัดใจ อุ่นไอรัก เพื่อให้มารดาสุขสบาย ลดการเกร็ง เมื่อยล้า ปี พ.ศ. 2566 ได้รับการทำ skin to skin contact ทั้งหมด 99 ราย ระยะเวลาในการทำ มากกว่า 30 นาที ทั้งในเวลาและนอกเวลาราชการ 69 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.69

ระดับความพึงพอใจของผู้ให้บริการต่อการใช้นวัตกรรมอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 100 และ ผู้รับบริการคิดเป็นร้อยละ 89.9

ผลการทดสอบ	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2565	ปี 2566
Skin to skin contact (ราย)	176	128	107	99
ระยะเวลาในการทำ Bonding (นาที)				
-ในเวลาราชการ \geq 30 นาที คิดเป็นร้อยละ	32.78	62.5	64.70	70.97
-นอกเวลาราชการ \geq 30 นาที คิดเป็นร้อยละ	26.09	56.81	64.38	69.11
ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ (ร้อยละ)	NA	NA	NA	89.9%
ระดับความพึงพอใจของผู้ให้บริการ (ร้อยละ)	NA	NA	NA	100%
จำนวนการพลัดตกจากอ้อมอกของมารดาขณะโอบกอดหรืออุ้ม	0	0	0	0

5. ปัจจัยความสำเร็จ

1. มีการทำงานเป็นทีมในการคิดวิเคราะห์ ปัญหา สาเหตุเพื่อหาแนวทางร่วมกัน ในการทำ Skin to Skin Contact ภายในครึ่งชั่วโมงแรก และนาน 1 ชั่วโมง
2. เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (CQI) โดยการใช้กล่องรองแขน ซึ่งมารดาหลังคลอดขณะโอบตัวทารกมีโอกาสเกิดอาการเกร็ง และเมื่อยล้า
3. มีการประเมินความพึงพอใจ ของเจ้าหน้าที่ห้องคลอด โรงพยาบาลชุมแสง ซึ่งเคยใช้ เข็มขัด มัดใจ อุ่นไอรัก พบว่า มีระดับความพอใจมาก การที่เจ้าหน้าที่มีความพึงพอใจ ในการใช้ เข็มขัด มัดใจ อุ่นไอรัก เป็นการเพิ่มความตระหนักและเข้าใจถึงแนวทางการปฏิบัติในการช่วยส่งเสริมความผูกพันระหว่างมารดาและทารก และการให้นมแม่ครั้งแรก

6. บทเรียนที่ได้รับ (Lesson Learned)

การใช้งานนวัตกรรมเข็มขัด มัดใจ อุ่นไอรัก ช่วยส่งเสริมความผูกพันระหว่างมารดาและทารก และมารดาให้ลูกอุ้มภายใน 30 นาที หลังคลอด หรือดีที่สุดให้ดูดทันทีหลังคลอด และเนื่องจากเข็มขัด มัดใจ อุ่นไอรัก เป็นผ้าที่ไม่ยืดจึงไม่กระชับแนบลำตัวมารดากับทารก และทางหน่วยงานสูติกรรมได้ไปอบรม นมแม่ โรงพยาบาลเด็กมหาราชินี และได้นำแนวทางมาพัฒนานวัตกรรมต่อเนื่อง ซึ่งอยู่ในช่วงระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาพัฒนาต่อยอดนวัตกรรมเป็น ถุงอุ่นใจ สายใยรัก ต่อไป

7.การเผยแพร่/การได้รับการยอมรับ/รางวัลที่ได้รับ

จากการประเมินผลงานด้านอนามัยแม่และเด็ก โรงพยาบาลชุมแสงผ่านการประเมินมาตรฐานงานอนามัยแม่และเด็ก ระดับดีเยี่ยม ปี 2564 ซึ่งได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณ ในวันที่ 1 มิถุนายน 2566 ณ.โรงแรม ทีเค. พาเลซ แอนด์ คอนเวนชั่น แจ้งวัฒนะ